

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ δέου ἂν θεοτίμου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οικείων. (Πλάτ. Θεαγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΛΕΛΑΦΕΩΣ

1880

ἀγωγὴν τοῦ παιδὸς (καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἔπειτα τῇ ἐνηλικίῳ κοινωνίᾳ ἀνήκοντες, εἶνε κατ' ἀρχὰς παῖδες), καὶ κανονικωτέρῳ τῷ τρόπῳ ἐποπτεύει τὴν παιδείαν αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ἠθικὸν σκοπὸν οὐδὲν ἕτερον ἴδρυμα δύναται οὕτω συστηματικῶς καὶ κανονικῶς νὰ παιδαγωγῆσῃ. Ἡ ὑψηλὴ τοῦ σχολείου σημασία ἐπὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἀναφορικῶς τῆς πνευματικῆς παιδείας, κατενοήθη βαθμηδὸν ὑφ' ὅλων σχεδὸν τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, ἀλλ' ἡ ἐκτίμησις αὐτοῦ πολλῶ πλεον ἀνυψωθήσεται, ὅταν συνάμα κατανοήσωσιν ὅτι αὐτὸ εἶνε ἴδρυμα τῆς ἠθικῆς παιδείας· ὅταν κατανοήσωσιν ὅτι δύναται καὶ δεόν νὰ γείνη ἡ κυρία αὐτόχρημα ἐστία οὐ μόνον τῆς πνευματικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος. Μόνον ὅταν τὸ σχολεῖον ἕνεκεν ἄλλων καθηκόντων δὲν τάττῃ ἐν τοῖς δευτέροις τὴν ἠθικὴν παιδαγωγίαν, δύναται νὰ ᾔηνε βέβαιον ὅτι εὐρήσει νέους συνεργάτας τοῦ αὐτοῦ ἔργου ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τὸ σχολεῖον δεόν νὰ ᾔηνε ἐν τῷ μέλλοντι ὁ ἥλιος, τοῦ ὁποίου αἱ ζωογόνοι ἀκτῖνες ὅλα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ βέλτιον ν' ἀναπτύσσωσι.

I. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.

Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὸ Βέλγιον ἐκέκτητο τὸ μονοπώλιον, οὕτως εἶπεῖν, τῶν διεθνῶν συνεδρίων, ὁ δὲ αἰδιδιμος Λεοπόλδος, ὡς καὶ νῦν ὁ υἱὸς αὐτοῦ βασιλεὺς, πολὺν ἐδείκνυε ζῆλον πρὸς διατήρησιν τῆς τοιαύτης ὑπεροχῆς τῆς χώρας αὐτοῦ. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς συνεδρίοις, οὐ μόνον οἱ ῥήτορες εἶχον πλήρη καὶ ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν λόγου, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι ἐτύγχανον συμπαθοῦς ὑποδοχῆς καὶ ἐγκαρδίου φιλοξενίας.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς βελγικῆς ἀνεξαρτησίας, συνῆλθε κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον εἰς Βρυξέλλας διεθνὲς ἐκπαιδευτικὸν συνέδριον. Πολλὰ ἑκατοντάδες Βέλγων καὶ ἀλλοδαπῶν μετέχουσι τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἐπίτροποι Κυβερνήσεων καὶ δημοτικῶν Ἀρχῶν διαφόρων Κρατῶν, καὶ ἀπεσταλμένοι τεσσαράκοντα περίπου ἐπιστημονικῶν καὶ παιδαγωγικῶν συλλόγων ἢ ἐταιριῶν. Πρακτικὰ λεπτομερέστατα καὶ πληρέστατα τῶν ἐν πᾶσι τοῖς τμήμασι συζητήσεων δημοσιεύει Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου ἐν ἰδίῳ Δελτίῳ.

Τὸ διεθνὲς τοῦτο Συνέδριον οὐδένα φέρει ἐπίσημον χαρακτῆρα, καίτοι δ' Ὑπουργὸς τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Βελγίου ἐξελέγη ἐπίτιμος πρόεδρος αὐτοῦ. Συνεκροτήθη δὲ μετ' ἀπόφασιν ἀπλήν τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Συνδέσμου»· συνεπεία ταύτης ἐξεδόθη προκήρυξις πρὸς πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως, παρακαλοῦσα αὐτοὺς νὰ προσέλθωσιν, ὅπως ἐκθέσωσι τὰς ἰδέας αὐτῶν ἐλευθέρως, βέβαιοι, ὅτι οὐδένα τὸ συνέδριον ἐπεδίωκεν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν, οὔτε πολιτικὸν οὔτε θρησκευτικόν, ἀλλ' ἢ μόνον τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας.

Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ γενικῇ συνελεύσει τὸ Συνέδριον ἠσχολήθη περὶ ζητήματα τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Τὸ ζήτημα προεβλήθη οὕτω. «Τίς ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ὀφείλει νὰ τείνη ὁ νομοθέτης, ἐν τῇ συντάξει τοῦ προγράμματος τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως; Ὄφείλει νὰ σκοπῇ τὴν πρόσκτησιν ὠρισμένων γνώσεων ἢ τὴν ἀποκλειστικὴν καλλιέργειαν τοῦ φυσικοῦ, τοῦ διανοητικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ παιδός; Κατὰ τί δέον νὰ συντελέσῃ τὸ σχολεῖον εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνατροφὴν τοῦ λαοῦ;» Οἱ ὁμιλήσαντες ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐβεβαίωσαν, ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ παιδαγωγικὴ παρεξέστραπτη τῆς εὐθείας, ἐπιβάλλουσα εἰς τὸ παιδίον ὑπέρμετρον καὶ πρόωρον διανοητικὴν ἐργασίαν καὶ ἐξασθενοῦσα τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Κατέδειξαν δὲ τὴν ἀνάγκην, ὅτι ἡ προκαταρκτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν πρέπει νὰ διατελῇ ἀποκλειστικῶς παιδαγωγικὴ, ἀλλ' ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή, καθ' ἣν δέον νὰ βαίνωσι παραλλήλως ἢ τε προκαταρκτικὴ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ διδασκαλία χειροτεχνιῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ζητήματος ἀνεγνωρίσθη, ὅτι πολιτικὴ διδασκαλία δὲν πρέπει νὰ γίνηται εἰς παῖδας μὴ συμπληρώσαντας τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ὡστε δέον νὰ καλλιεργῶνται μόνον τὸ διανοητικόν, τὸ ἠθικόν καὶ τὸ σωματικόν τοῦ παιδός, μὴ ἀναμιγνυμένης τῆς πολιτικῆς ἐν τῇ προκαταρκτικῇ διδασκαλίᾳ.

Ἀνάλογοι συζητήσεις ἐγένοντο καὶ περὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. «Πρέπει τὰ προγράμματα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως νὰ σχετίζωνται πρὸς τὰς ἀνωτέρας εἰδικὰς σπουδὰς, εἰς αἷς θ' ἀσχοληθῇ βραδύτερον ὁ μαθητής, ἢ δέον νὰ ᾧσι συντεταγμένα πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκλειστικῆς προκαταρκτικῆς μορφώσεως, ἐξ ἴσου χρησίμου πάσαις ταῖς εἰδικαῖς σπουδαῖς;» Τὸ συνέδριον ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ τελευταίου, σπουδαιότατον δὲ περὶ τούτου λόγον ἀπήγγειλεν ὁ ἐπίτροπος τῆς ῥωσικῆς κυβερνήσεως, ὅστις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων του προσήγαγεν ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ πορίσματα διαφόρων ἐκθέσεων ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν πολλοῖς εὐρωπαϊκοῖς κράτεσι καὶ ἐν Ἀμερικῇ.

Συνεζητήθη ἀκολουθῶς τὸ ζήτημα «κατὰ ποίας ἀναλογίας δέον νὰ διανεμηθῇ ὁ χρόνος μεταξὺ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν γραμματικὴν μόρφωσιν καὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν.» Οἱ ὁμιλήσαντες παρεδέχθησαν ὅτι νῦν δέον μείζων προσοχὴ νὰ καταβληθῇ εἰς τὰς ἐπιστήμας, ὧν ἡ διηνεκὴς πρόοδος χαρακτηρίζει τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν.

ὑπελείπετο καὶ ἕτερον ζήτημα τὸ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. «Κατὰ τίνας ἀναλογίας δέον νὰ διανεμηθῇ ὁ εἰς τὴν γραμματικὴν μόρφωσιν ἀφωρισμένος χρόνος μεταξὺ τῆς σπουδῆς τῆς μητρικῆς γλώσσης, τῶν ξένων νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῶν ἀρχαίων;» Ἡ κλασσικὴ λεγομένη σχολὴ κατεπολεμήθη πολλαχόθεν· ἡ ἀνάγκη τῆς διδασκαλίας τῆς λατινικῆς ἠμφισβητήθη δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, οὐδεὶς δὲ σχεδὸν ἠγόρευσε ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς. Τοῦναντίον δὲ ἐπεκροτήθησαν ἐκθύμως οἱ ὑποστηρίζαντες, ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν νεωτέρων γλωσσῶν δέον νὰ ᾖ εὐρυτέρα, καὶ εἰπόντες ὅτι εἰς τὸ μέλλον ἡ μέση ἐκπαίδευσις δέον νὰ ἄρχηται ἀπὸ ἐπισταμένης σπουδῆς μιᾶς ζώσης γλώσσης.

Ὡς οἴκοθεν ἐννοεῖται, περὶ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως ἐγένοντο συζητήσεις ἐμπαθέσταται. «Πρέπει ὁ νόμος νὰ καθιεροῖ τὸ ἀπεριόριστον δικαίωμα ἰδρύσεως ἀνωτάτων ἐκπαιδευτηρίων;» Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπερ καὶ ὡς ζήτημα πολιτικὸν τῆς ἡμέρας δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ, πολλὰ ἐλέχθησαν, καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς προσηκούσης μετριότητος. Ταύτου ἕνεκα τὸ συνέδριον οὐδὲν ἀπεφάνθη, μὴ προβὰν εἰς ψηφηφορίαν.

(Ἐκ τοῦ «Αἰῶνος.»)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ἔργασίαι τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῶν ἐταίρων.

Τῆ 12ῃ Αὐγούστου ε. ε. ἐκηρύχθη ἡ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῶν γενικῶν συνελεύσεων τοῦ Ζ' συλλογικοῦ ἔτους 1879—80 ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Κ. Ι. Γραμματικοπούλου.—Ἐν δὲ τῇ Α' γενικῇ συνελεύσει τῆς 12ῃς Αὐγούστου ἐγένετο ἰκανὴ συζήτησις ἐπὶ τῆς γνώμης τῆς ἐννεαμελοῦς Ἐπιτροπείας ἀποφνηαμένης ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς συνδιδασκτικῆς μεθόδου εἰς τὰ παρ' ἡμῖν δημοτικὰ σχολεῖα, ἀπεφασίσθη δ' ὅπως ἐπανα-